

JULIA KERKLAAN

MARK NIJLAND

MONIQUE ENGELSMAN

7.

LEERKRACHT EN HULPVERLENER SAMEN IN DE SCHOOL

Op de twee locaties van Integraal Kindcentrum IJmond⁵ zijn jeugdhulp, so (cluster 4) en sbo ondergebracht in één gebouw. Zo krijgen kinderen, dicht bij huis, onderwijs en zorg op maat. Het enthousiasme over de effecten van deze intensieve samenwerking is groot, en scholen, jeugdhulp en gemeente zitten op één lijn. We praten erover met Julia Kerklaan, teamleider van Kenter Jeugdhulp bij ICK IJmond, Mark Nijland, locatiecoördinator van de Antoniuschool (so-school) en Monique Engelsma, beleidsmedewerker van de gemeente Heemskerk.

Het ICK IJmond bestaat binnenkort vijf jaar. Het viert waard en misschien ook een mooi moment om de naam te veranderen, vinden de gesprekspartners. De term 'Integraal Kindcentrum'/ICK roept namelijk nogal eens verwarring op vanwege de gelijknamige voorzieningen voor kinderopvang en onderwijs, die een andere doelgroep en andere doelstellingen hebben. "Bovendien dekt de term de lading ook niet goed," zegt Nijland, "want wij werken niet alleen integraal samen, maar wij combineren expertises op maat. Het is dus meer een 'expertisecentrum'."

DE JUISTE MIX

Door verschillende expertises te bundelen, biedt het ICK kinderen de juiste mix van onderwijs, begeleiding en behandeling en worden de hulpvragen van het kind in samenhang aangepakt. Dat gebeurt volgens het principe 'één kind, één gezin, één plan'. Ouders, leerkrachten, jeugdhulp en andere betrokkenen rondom het kind trekken gezamenlijk op om te bewerkstelligen dat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen.

Kinderen en ouders vinden het heel prettig dat diagnostisch onderzoek en behandelingen nu op school, onder schooltijd, plaatsvinden, vertelt Kerklaan. "Voorheen gingen ze daarvoor naar het behandelcentrum van Kenter, maar daar heerst natuurlijk een andere, wat meer medische, sfeer dan op een school. De school is voor de kinderen en ouders een veilige en vertrouwde omgeving."

Is het ICK aan de voorkant één loket met één team, aan de achterkant zijn de financieringsstromen van onderwijs en zorg nog gescheiden. Het samenwerkingsverband passend onderwijs verstrekt middelen op basis van toelaatbaarheidsverklaringen (so of sbo) en de jeugdhulp wordt gefinancierd door de gemeente op basis van individuele indicaties (door het CJG of JGZ).

5. ICK IJmond heeft twee locaties: in IJmuiden en in Beverwijk. In het ICK in IJmuiden is sbo De Boekanier en in Beverwijk is sbo De Zeearend ondergebracht. De Antoniuschool (so) zit op beide locaties.

TIJDELIJKE AFSPRAKEN

Dat laatste geldt echter niet voor de zogenoemde ‘onderwijszorgklassen’ waarmee het IKC een aantal jaren geleden is gestart. In deze kleine groepen voor de meest kwetsbare kinderen – maximaal tien – werken leerkrachten en jeugdhulpverleners samen in de klas met het doel dat de kinderen na ongeveer een jaar doorstromen naar een passende plek in een reguliere so- of sbo-klas of dagbesteding. Er zijn inmiddels vier onderwijszorgklassen: twee kleutergroepen en een middenbouwgroep.

De financiering van de onderwijszorgklassen moet momenteel nog elk jaar opnieuw veilig worden gesteld. Dat heeft te maken met verschillende factoren. “De onderwijszorgklassen draaiden al toen de gemeente werd benaderd over het financieringsvraagstuk”, vertelt Engelsma. “We hebben toen eerst een onderzoek laten doen naar de wettelijke mogelijkheden, grenzen en beperkingen. Dat heeft zeker geholpen, maar heeft niet direct geleid tot een structurele financieringsconstructie. Omdat we het wel een hele waardevolle voorziening vinden, hebben we tijdelijke afspraken gemaakt over de bekostiging van de onderwijszorgklas. In plaats van individuele indicaties, bekostigt de gemeente de inzet van de zorgverleners in de onderwijszorgklassen in de vorm van fte. Zo maken we in ieder geval mogelijk dat de onderwijszorgklassen kunnen doorgaan.”

Dat het tijd kost om tot een structurele bekostiging te komen, heeft ook te maken met het feit dat er meerdere gemeentes bij zijn betrokken. Deze jeugdzorgregio bestaat uit drie gemeentes (Heemskerk, Beverwijk, Velsen) en werkt nauw samen met de regio Zuid Kennemerland, waar ook een IKC is gevestigd. Engelsma: “We kopen gezamenlijk in en we streven zoveel mogelijk uniformiteit na. Insteek is dan ook om met de brede inkoopregio’s te komen tot een productafspraken voor de onderwijszorgklas, wat in feite een nieuw product is. We hopen binnen de huidige inkoopperiode additionele afspraken te maken, met de bedoeling dat we het product ‘onderwijszorgklas’ in het volgende inkoopproces gewoon meenemen. We zijn er hard mee bezig om dat geregeld te krijgen en ik heb goede hoop dat het zal lukken.”

TWEE WERELDEN

Natuurlijk helpen de tekorten in de jeugdzorg niet om tot een structurele bekostiging te komen. Financiële krapte maakt het lastig om op bestuurlijk niveau de handen op elkaar te krijgen voor iets nieuws. Bovendien zijn er nog niet veel ‘harde’ gegevens over de opbrengsten van de onderwijszorgklas, iets dat voor gemeenten natuurlijk belangrijk is. Wel is er een databank in opbouw, vertelt Kerklaan. “Vanaf de start van de onderwijszorgklas registreren we allerlei gegevens, zoals de hulpvragen van de kinderen, de doelen die we stellen en

behalen, de uitstroom en de klanttevredenheid. Er zijn dus steeds meer data beschikbaar.”

Een ander aspect dat een stagnerende rol heeft gespeeld in het proces, is het feit dat onderwijs en jeugdhulp twee verschillende werelden zijn, met verschillende regels, wetten, culturen en talen. Die verschillen spelen een rol op alle niveaus: op de werkvloer, op ambtelijk niveau binnen de gemeente, en dus ook in de gesprekken tussen IKC en de gemeente. “In het begin spraken we niet dezelfde taal, waardoor we elkaar niet altijd goed begrepen”, vertelt Kerklaan. “Dat er inmiddels meer begrip, verbinding en vertrouwen is, komt doordat we veel gesprekken hebben gevoerd en elkaar hebben leren kennen, maar vooral doordat we elkaar vinden op de inhoud. We stellen allemaal het kind centraal en we zijn het er roerend over eens dat de onderwijszorgklas voor deze populatie kinderen heel belangrijk is.”

ONTSCHOTTING

De ambitie is dat die gedeelde visie uiteindelijk zal leiden tot volledige ontschotting, zegt Nijland. “Want schotten belemmeren ons om onze stip op de horizon te bereiken. Bijvoorbeeld: doordat een kind nu een tlv-so of een tlv-sbo krijgt, wordt er al een schot gezet. Wij hopen dat we straks voor ieder aangemeld kind binnen ons integrale zorgteam zelf bekijken in welke groep en met welke ondersteuning dit kind zich het beste kan ontwikkelen, en dat er één budget is waarmee

we dat bekostigen. We hebben in die richting al grote stappen gezet, maar er moet – ook op het gebied van de wet- en regelgeving – nog wel wat gebeuren om dat te realiseren.”

TIPS

- Zorg dat vanaf het begin alle relevante betrokken partijen aan tafel zitten.
- Werk vanuit een gezamenlijke passie en visie.
- Investeer erin om elkaars taal te verstaan, bouw een relatie en vertrouwen op.

MEER INFORMATIE

Julia Kerklaan

juliakerklaan@kenterjeugdhulp.nl

Monique Engelsma

m.engelsma@heemskerk.nl

Mark Nijland

mark.nijland@aloysiusstichting.nl